

BÉKÉS.

TARSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,

TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelenik
hetenkint egyszer, vasárnap.

Szerkesztőség:
B.-Gyulán, a polgári iskola épületében.

Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyomdája és Winkle Gábor könyvkereskedése.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Gyulánra címzendők, és legfeljebb minden péntek estéig beküldendők.

Előfizetési feltételek:
Egész évre helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve 5 frt — kr.
Háromnegyed évre 3 „ 75 „
Félévre 2 „ 50 „
Évnyegyedre 1 „ 25 „
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetési díjak:
Egy 4 hasábos petitsor 5 kr.
Kétszeri közlésnél 4 „
Háromszori közlésnél 3 „
Többszöri hirdetéseknek engedmény adatik. Bélyegilleték 30 kr.
A nyílt-tér sora 10 kr.

Hirdetések felvételnek: B.-Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyvárusnál. — B.-Csabán a nyomdában. — Budapesten Haasenstein és Vogler, — Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtatnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által „a „Békés“ kiadó hivatalához“ czimezve is.

Néhány szó társadalmi viszonyainkról.

Rég felvetett, de mind e korig meg nem oldott kérdés az, hogy miből lehet legbiztosabban következtetni valamely társadalomban az általános műveltség kisebb, vagy nagyobb fokára, az erkölcsiség kisebb vagy nagyobb mérvére? Egyik azt mondja: minél nagyobb valahol a szappan fogyasztás, annál magasabb a társadalmi műveltség; másik az évenként consumált hús mennyiség átlagát veszi fel alapul s veti a mérlegbe, hogy ama hústömeggel bilentse meg a serpenyőt, melybe a társadalmi műveltség kérdését helyezé. Amaz első nézet szerint, valamint a legtöbb szappan fogyasztó társadalom a legműveltebb; úgy az arczára naponta legtöbb szappant mázózó íres fejű denit kellene tekintenünk a műveltség példányaként. A második elemélet szerint vagy a beefsteak-tól vastagra hizott nyárspolgárok kisebb, vagy nagyobb száma után kellene mérlegelnünk társadalmunk műveltségét, vagy pedig azok száma után, kiknél a haut-gout már odáig magasodott, hogy a rostbeafnek, vagy karnadlinnak valót embertársuk hústömegéből óhajtnak vágni maguknak. Miután azonban, az emberhús fogyasztásnak ily egyenes gyakorlását a törvény nem engedi; azok száma lenne irányadó, kik minden módon keresik, uton és útfelen kínálják az alkalmat arra, hogy a középkori durva ököljógtól örökölt párviadalban elégséki ki hús fogyasztási inyenczedésük magas igényeit. Tehát azon társadalom volna a legműveltebb, melyben legtöbb a párhaj.

Nem lehet tagadni, hogy anyagi és érzelmi szükségleteink kielégítési módjában már mutatkozik az izlés bizonyos finomodása, jelentkezik benne bizonyos műveltség; azonban a társadalmi általános műveltség criteriuma gyanánt ily alant járó anyagi tényezőket csak ez fogadhat el, ki az anyagság prózái köréből a szellemiség magasabb színvonalára vergődni nem bírt, kinek aesthetikája maga is anyagi, s legfeljebb csak odáig terjed, hogy csinosabb öltözéknek tartsa a frakkot a szürnél, iz letesebb ételnek a truffel pástétomot a paprikás husnál.

Mi a társadalmi, sőt egyéni műveltséget is magasabb ismérvek alapján ítéljük meg, s annak egyik jellege gyanánt azon tiszteletet tartjuk, mely általában és egyénenkint a nőnem irányában nyilvánul, a társadalomban.

Ott, hol a férfi a nőben tiszteli hivatásának magasztosságát, hol minden férfi a lovagiaság kötelemének tartja nem csak támogatni a természetből már gyengébbnek alkotott nőt, hanem finomabb érzés előzékenységével siet feledtetni vele a társadalomban a férfival nem egyenjogú helyzetének alárendeltségét; hol a férfi nem az Aspasiák és Thais-ok bájai után vadász, hanem telmeledni és lelkesedni tud a Jeanne d'Arc-ok, Zrínyi Honák, Corday-k, Roland-nők magasztos példáján, hol — ha kell — a nő szüzességének méltóságát és Virginiákért vett elégtétel példájára mutat a társadalom; ott, — ismétlünk — ott, hol a nő így van tisztelve: van valódi társadalmi műveltség!

A nőnem iránti tiszteletben nyilvánuló ezen műveltséget nem helyettesíti sem az arszlán izléstelen piperéjének rongyluxusa, sem az eszmeszegény bókók között hajlongó udvarlás, legkevésbé pedig a — korunk demociaticus elvei iránt érzékelő bíró közönséget sértőleg fitnyáló-társadalmi különczködés erőlködő tertálymagnuskodása, mely tetszetik ugyan a léhaságnak, de a mely felett a társadalom irány-szerepre hivatott komolyabb része legfeljebb Aesóp békájának meséjére történő hivatkozással tér napi rendre.

Tiszteletet tehát mindenki a nőt, hogy társadalmunk a szó nemesebb értelmében — műveltség legyen mondható!

Másik ismerve a társadalom műveltségének a modor, melyben egymással érintkezünk, mely finom és gyöngéd, a nélkül, hogy szolgálja lenne, — mely önértetes, a nélkül, hogy bántóvá váljék, s a szerint mondhatjuk társadalmunkat műveltség, minél általánosabb az ily érintkezési modor. E modor, mely érzéseink finomodásának egyenes kifolyása, tiltja akár a társadalmi akár a születési rang előnyeinek sértő érzetetését bárkivel is szemben; tiltja még a metaláni sérelem esetén is azt, hogy a sér-

tő ellenében azonnal a durvaság szótárában keressünk kifejezéseket; még inkább tiltja, hogy sértett hiúságunk rögtön az ököljogra appelláljon elégtételért.

Tisztelet nélkül a nő és egymás irányában, finomság nélkül a modorban: negélyezhetjük a műveltséget, — műmacenászkodhatunk akár a ballerínáknak rendezett díné-kig, — szerelmes Midas módjára nyakára aggathatjuk ékszerünket a szép Galathéának, — felülhetünk akár a szinkör szarufájára, hogy uraságunk hetykesége minél magasabban érezze magát a proletár közönség felett, — patakként folyhat ereinkben a kék vér, — felmozdhatjuk a nagy világ minden szappanát, — ehetünk naponta finom páczolt húst: de művelt társadalmunk még nem lesz!

A műveltséget külsőségekben kereső, — a valódi műveltség iránt azonban érzékelő sem bíró felfogás az oka a modern társadalomban oly sűrűn megújuló nyilvános botrányoknak, melyekért valóban esuda, hogy a társadalom sértett finomabb érzése pirítani még meg nem unt, s melyek közül-rövid idő alatt — már az ötödik látta legközelebb a gyulai társadalom lezajlani. Azonban megjegyezzük, hogy a társadalom türelme sem végtelen, s előbb utóbb megfogja találni az utat arra nézve, hogy a botrányokat incescinozó illemsértőkért szégyenkedni ne legyen kénytelen, valamint azt is megjegyezzük, hogy a sértett közérzet idővel feledhet ugyan, de a feledés nem megbocsátás egyszersmind.

Gyulavárosa képv. közgyűlése f. évi augusztus 30-án.

1. Elnökö polgármester a gyűlés megnyitása után előterjeszté azon intézkedéseket, melyeket a községi aló behajtása körül eddig tett, hogy e tekintetben sikeresebben működhessek, a városi tanácsosokat felhívta, hogy tizedeikben a népet az adófizetésre szóval buzdítsák, sőt ha kell, foglalatokat is eszközöljenek, a mostani időszakot jelölve olyannak, melyben a mezei munkák legnagyobb részben bevégezvék, a szegényebb sorsú is keresménye által képes adóját törleszteni; jelenti egyúttal, miszerint a megüresedett végrehajtói állást betöltetlen kívánja hagyni, s e helyett egy végrehajtót alkalmazott, ki míg a végrehajtás

szüksége fenforog, naponként 1 firtal díjaztatik. Indítványba hozza egyúttal azt is, hogy tekintve ama körülményt, hogy a végrehajtás körül kiadások merülnek fel, nem tartja a méltánysággal összeegyeztethetőnek, miszerint eme kiadások mások közönye miatt a városi pénztárakat terheljék, — emnélfogva óhajtaná, hogy végrehajtási díj czimén a mult évi összes adó hátralekók után 2% szedessék, és számoltassék be; — jelenti végre, miszerint a városi tanácsosok a hozzájuk intézett felhívás folytán jelentették, miszerint ugy az adók befizetésére sekerentés, vaianint utólag által is hatni fognak, csak azon egy kérést teszik, hogy a tényleges végrehajtástól, mint állásukkal össze nem férőtől — kiméltetnének meg.

Városi polgármesternek eddig tett intézkedései minden tekintetben helyben hagyatnak, az általa végrehajtóul alkalmazott Merza Mártonnak, míg működése tart 1 frt napdíj a közpénztárból kiutalványoztatik; a 2% végrehajtási díjnak a mult évi összes adóhátralekók utániszedése végzésileg kimondatik, a városi tanácsosokra vonatkozó jelentést a képviselő testület tudomásul véve, őket e gyűlésben is felhívja, hogy minden törvényes eszközzel oda hatni iparkodjanak, hogy a közadók minél sikeresebben befolyjanak.

2. Olvastatott Andrassy Miklós kérvénye-melyben a midőn pénztárnoki állásáról lemond, kéri fizetésének mult évi szept. 1-től, folyó évi július végéig kiutalványozását.
3. A lemondás tudomásul vétetik, fizetésének kiutalványozására nézve a tisztú ügyész véleménye folytán a képviselő testület azon meggyőződésben van, hogy az ötlet csak folyó évi márczius 14-ig mint állami hivatalba lépése napjáig illeti, minél fogva ezen összeget kész részére kiutalványozni, azon feltétel alatt, ha az állami adó főkönyvet (B tabellát) az előbbi évekről rendszeren lezárolja és a felmerült különbözeteket kiegyenlíti, melynek teljesítésére nézve 6 hónapi határidőt tűz ki.
4. Grécz József városi tanácsos lemondása elfogadtatik, és hátralekós fizetése mult évi szept. 1-től a f. évi aug. végéig kiutalványoztatik.
5. Hoffmann József képviselő által Fridrich Mihály városi alkapitány ellen a választások alkalmával támasztott panasz, panaszló által is tévedésen alapulóknak nyilvánítottván, a kereset beszünttetett.
6. A jogi szakosztálynak véleménye birói

TÁRCSA.

MERENGÉS.

Reátok gondolok elmúlt szép napjaim,
Régi örömöknek mohos sirhantjain
Elmerengve állok.
Verőfényes napok, holdvilágos éjkek,
Zöldlombos virágos, mosolygó remények,
Be hamar elszálltok!

Elmerülök búsan, szemem könybe lábad,
Mert hisz a jelen már csak bánatot láthat
E kihavadt szívben.
A jövő komor tél; a remény lehervadt,
Elsárgult levelek száraz ágak alatt,
Minden oly kietlen. —

Mely sokat ígertem egykor én magamnak,
Ifjuság, szerelem midőn hívogattak
Lágy karjaik közé! —
Elmúlt az ifjuság, a szerelem megcsalt,
Nem maradt egyebem mint e komor sirhant
Az emlékezeté. —

Bár ez se maradt vón', bár ez se gyötörne,
Bár éitem e száradt fa, hamar kitörne,
Ki már úgyse zöldel,

Rágya gonosz féreg, életerét tépve
E féreg a jövő, bús gyötrelmes képe,
Vihar sötét éjjel. —

Keblenre nehezül egy világnak kínja,
Hogy széjjel nem szakad, szörnyű hogy kibírja,
Meddig szenvedek még!?

Mikor öl meg a bú, kitudja, hogy mikor
Jő az áldott óra, mely végkép eltípar,
Mikor lesz már elég?

Surányi Gyula.

Ki a szórakozott, ki a méla, ki az elmélyedt?
(Vége.)

A szórakozottság a szó szoros értelmében véve abban áll, hogy az illetőre gyakorolt bizonyos érzéki benyomások annyira elvonják figyelmét, hogy más egyébre gondolni sem tud. Némelyeknél ez oly könnyen és gyakran történik, hogy egy bizonyos gondolatot alig képesek megragadni, s attól őket a legesekélyebb dolog, tárgy vagy esemény elvonja. Így p. o. ha iskola vagy templom közelében katonai zenekar játszva vonul el, a tanulók és hallgatók egy részének figyelme már nincstöbbé ott, hol lenni kellene t. i. a tanár előadásán, vagy a szónok beszédén, bárha a zene mellett azoknak szavai még biztosan kivehetők és érthetők. Ha cse-

lédünk p. o. a háztól elküldjük, hogy valamit végezzon, s utközben ismerőssel találkozik, azzal könnyen társalgásba mélyed s feledi megbízatását. Így sok ember van, ki mindentinnen elkésik, mint-hogy őket minden érzéki benyomás annyira lenyűgözi, hogy egészen elfeledkeznek arról, hogy az idő telik, vagy talán már el is telt. Az pedig csaknem mindnyájunkkal megtörténik, hogy valamely látványosságnál csak elbámulunk, gondolatunk pedig egyáltalán nincs, s magok a látottak felett leendő ítélet hozás is háttérbe lép s későbbre marad, midőn az érzéki benyomás már megszűnt. Ez állapot a legtöbbször akarunk ellenére áll be, néha azonban akarva is elő idézzük, midőn vagy a kikelet bájai, vagy énekeseinek varázs dalai, vagy a csergő patak andalító hullámzásával a karjuk szórakoztatni magunkat.

A mélyedés szellemünk azon állapota, melyben gondolatainknak egészen szabad játékot engedünk, úgy, hogy felmerülnek lelkünkben az eltűntek ismét a nélkül, hogy megjelenésüket akarnók. Itt az értelem munkássága a tulajonyó s gondolataink az eszmetársítás szabályai szerint változnak, mely eszmetársítás kiválólag az értelem dolga. Megtörténik ugyan, hogy gondolataink szabad menete valamely érzéki benyomás, vagy emléke-

zetünkben felmerülő mozzanat folytán megszakad és hogy más irányba térítettük, azonban az értelem működése kétségtelenül tulajonyó marad s pillanatra mintegy elszigetelve áll. Ez állapot nagyon hasonlít az álommal rokonos állapothoz, a milyen p. o. először maga az álom, beszéd az alvás közben, alvajáras és delirium; itt a gondolatot és tettet többé kevésbé az eszmetársítás határozza meg és irányozza. Nyomott vagy izgató kedély hangulat különösen neveli a hajlamot ahoz, hogy az ember elmélásson s raszkórosoknál sokszor heketig sőt hónapokig tartó jelenség.

Az elmélyedés nagy gondolatokba merülés rendszeren a szórakozottsággal szokott össze tevesztetni, pedig open annak ellenkezője, az egész állapot pedig nem egyéb, mint intensív gondolkodás, melynél lelkünk összes munkássága kizárólag egy pontra irányul. Minél erősebben irányozzuk szellemi tevékenységünket kizárólag csak egy pontra, annál kevésbé lesznek érzéseink fogékonyak a külbnyomások iránt, s a fogékonyaság e hiánya egész odáig fokozódhatik, hogy többé nem hallunk és nem látunk, — sőt az értelem munkássága is bizonyos fokban megszűnik, a szavak és érzelmek eltűnnek, s ez állapot mindaddig tart, míg az eredmény elérve nincs, a midőn aztán az eredmény a

Özv. Száizsz Sebestyenné.

végzéshez kézzel fogják; — e szerint tekintve a város külhatárának terjedelmét, és tekintve ama körülményt, miszerint a város különböző külső részében egyszerre is fordulhatnak elő kézbesítések, hogy az ügy fennakadást ne szenvedjen, Frídrich Mihály városi alkaptány bizatik meg a kézbesítések átvételével és bejegyzésével, melléje a kézbesítések teljesítésére saját személyét is ide érte, Lieska József és Szilágyi István tanácsosok bizatnak meg; — egyuttal felhivatik a jogi szakosztályt, hogy tekintve miszerint a külső kézbesítések csak előfogatás után történhetnek, melyek a városi pénztára terhelők — mielebb szabályrendeletet dolgozzon ki az előfogatási díjak megállapítása végett.

7. Az újmértékek rendőri ellenőrzése végett 60 fős minta mértékek beszerzésével városi polgármester bizatik meg, azok kezelése a kapitányi hivatal körébe tartozván.

8. A nmlgu m. kir. belügyminiszteriumnak rendelete, mely szerint a honvédtiszt lakok megtérítésének többletét a községek által megtérítendőül a törvény életbe léptéig nem engedélyezik, tudomásul vétetik.

9. Az építkezési, járda-foglalási, és a közrend fenntartása iránti szabályrendeletek meghirdetettévé, azok kinyomatása és a lakosság közötti szétoztása elrendeltetik.

10. A fél évi városi korcsmáltatási jognak 20 korcsmára terjedő bére adása elrendeltetik.

11. A vágóhid és gyepmesteri telepre vonatkozó tanács vélemény elfogadtatik, e szerint a vágóhid jelenlegi helyén hagyandó, míg a gyepmesteri telep részére a szegények földjéből 1 hold, kihasítandó s fákkal körül szegélyezendő.

12. A városi téglágetető és vályog gödrökre határozatik, miszerint a kik magán használatra téglát kívánanak égetetni, 1000 árban 50 krt. a vályog után pedig 25 krt. kötelesek fizetni; — az így befolyt összeg külön kezelendő leendő.

13. Nagy Károly városi képviselő a következő szóbeli indítványt terjeszti elő: Tekintve, hogy a színházban a rendszeretlenül alkalmazott ülőhelyek miatt ismételt botrányok fordultak elő; utasítsassék a városi tanács, hogy jövőre nézve a színház részére adandó engedélyek alkalmával minden esetben követelje be a színházban felállítandó s rendszeresen szamozott ülőhelyek tervrajzát, s azt végleg megállapítván, attól semmi tekintetben és senki előnyére eltérést ne engedjen.

Az indítvány elfogadtatván, a tanács a szerinti eljárásra ezennel végzésileg elutasitattik.

Gyula városa építkezési rendszabályai.

Gyula városának építkezési körében tapasztalt számos rendeltenségek és az ezekkel járó kapcsolatos kellemetlenségek s peres kérdések lehetőleg elhárítása egy részt, a város egészségi és közbiztonsági viszonyait emelni, — de nem különben annak külsőjait, minden tőle kitelhető eszközökkel rendezést előhaladásnak indítani, másrészt célja jelen építkezési rendszabályoknak.

A) A város szabályozásáról.

I. Fejezet.

Utezak rendezéséről, és az építkezési vonalok megállapításáról.

1. §. Utezak rendezésénél alapul szolgál az egyenes vonal, és mindenütt a hol ezen célz hábár későbbi időkben lesz is csak elérhető, és az arra törekvés által a közlekedés fennakadást nem szenved, már most oda kell hatni, hogy az elérhető legyen, és csak is ott, hol az egyenes vonal létrehozása az utca közlekedést nagy mérvben gátolná, vagy a telek arányát annyira megvál-

toztatná, hogy a célnak többé meg nem felelne, s ilykép túlságos kisajátítási költséget okozna, engedhetők meg gyenge hajlások.

Mellék utezak.

2. §. Főutezakát szelők, vagy azokból kiágadó mellék utezak szabályozásánál az 1. §. alatt felhozottakat szem előtt tartva különös figyelemmel kell lenni a derékszög (épszög 90°) megtartására, vagy létrehozására; — a hol azonban a fennforgó viszonyok folytán az egyoldalról hegyes szög elkerülhetetlen, ugy a közlekedés emelése, mint szépészeti tekintetből a szeglet levágandó, és pedig oly képen: hogy az ez által előidézett vonal legalább is hat öl (12 méter) hosszú legyen.

Zsák utezak.

3. §. Gyula városa belterületén ez oly nagy számmal előforduló zsák utezak kinyitására, mint ép annyi tűz és tolvaj fészkek megszüntetésére a városi tanácsnak legfőbb gondja leendő, köteleességévé tétetik, ezen ferde állapotot mielebb megszüntetni, és a kisajátítási javaslatot a képviselő elé terjesztetni.

Az utezak szélességéről.

4. §. Utezak szabályozásánál különös figyelem fordítandó arra, hogy azok fekvéséből folyólag mint főközlekedési utak szolgálják-e, vagy azzá válhatnak-e, és tekintettel arra, hogy hasonló főutezakon mindkét oldalról szélesebb gyalog járda szükséges, ily utezaknak legalább 12 öl (24 méter) szélességek kell lenniök, és minthogy a gyalog közlekedés is a szekér közlekedéssel mindég bizonyos arányban áll, megállapítatik, hogy gyalog járdának az illető ut vagy utca összes szélességének 1/3 része vétetik alapul; alapulit szolgálván az utezaknak lehető szélesítése, mindenkép oda kell törekedni, hogy 5 ölnél (10 méter) keskenyebb utezak ezen minimális mértékre hozassanak. — Ott, hol az utezak legalább is 8 öl (16 méter) szélesek, a járdán kívül rendes előfák ültetettek, az utezakon a város által ültetett fák a város birtokát képezvén azok megsértése 1-től 5 frtig terjedő büntetést vonand maga után.

Az utezak hossz- és kereszt szélességéről.

5. §. Közegészségi és az utak könnyebb jó karban tarthatásának szempontjából oda kellendvén törekedni, hogy az utakon esővizet meg ne álljanak, legfőbb feladatának tekintse a város mérnöki hivatala, hogy az utak az árvíz színén felül emeltessenek. Ezzel kapcsolatosan elvül szolgál, hogy minden bártól czebből, uton, utezakon, vagy téreken magánosok által önhatalmúlag eszközölt ásások, vagy már meglevő gödröknek mélyítése a legszigorubbán tiltatik, az erre felügyelettel a kapitányi hivatal bizatván meg.

6. §. Jelenleg még sok hely meglevő elkorlátozása, vagy léczkerítéssel elzárása a ház előtti járda helynek, mint az utezából jogtalan foglalás, ezen szabályok életbe léptetésétől számított három hónap alatt eltávolítandó; szintugy eltávolítandók a járda közelében lévő előfák is, ha a szabad járást kelést akadályozzák.

7. §. Minthogy Gyula városában már terjedelmesebb téglajárdák vannak, és pallóval a város legnagyobb része el van látva, főtörekvése legyen a tanácsnak a számos palló átjárások eltávolítása, a czélszerű módon készitettek, csak is az utak átszelésénél alkalmaztassanak, hogy azok által a kocsival közlekedés akadályozva ne legyen, járdákra és pallózatra a költségvetésbe évenként egy bizonyos összeg felveendő, és az előirányzat nyomán pontosan felhasználandó.

8. §. A járdák mellett csatornák téglával vagy természetkővel kirakandók, és azokba az ud-

varokból csak is esővíz, hólé, vagy buza és ruhamosásokból és kuttisztításból eredő vizek becsatathatnak; ugy ezen, mint a boltzott csatornák tisztántartásáról a kapitányi hivatal gondoskodik, és az ellene vétők a tanács által szigoruan büntetendők.

9. §. Vonatkozva az 1-ső §-tól az 5-ikig §-ig tett intézkedésekre, utasitattik a város mérnöke a város szabályozási tervképét az építészeti szakosztályal egyetértőleg minél előbb elkészíteni, — és az építkezési vonalokat megállapítani.

(Folyt. köv.)

Levelezés.

Fővárosi levél.

Tekintetes szerkesztő ur: Mult heti levelenél megjelentéséből legyen szabad azon kedvező következtetést vonnom, hogy jelen soraim is kegyes elfogadásban részesülnek. E reményben fogok hozzá egy elmúlt hét eseményeinek rövid vázolásához.

Valamennyi napi lap tele volt ugyan vele, de mint e hét (s talán ez év, sőt adja Isten hogy századunk utolsó negyedének örökké kedves emlékü) legnevezetesebb eseményéről, legelőször is az országgyűlés megnyitásáról emlékezem meg.

Ez ünnepélyes actus augustus 31-én délelőtt ment végbe üs Budavárban, Mátyás király híres palotájában. Király ö felsége a diszmagyarban megjelent főurak és képviselők lelkes éljenzései közt, erőteljes ünnepélyes komolysággal olvasta fel a trónbeszédet, — melynek főbb tételei ama beható törvényhozási intézkedések szükségét tárgyazzák, melyek folytán az ország „a szellemi és anyagi jólét azon magaslatára emelkedjék, melynek elemeit bírja gazdag természeti forrásaiban, és melyre az országot emelni atyai szívünk forró óhajtsa.”

A hazai szabadelvű párti politikai lapok kivétel nélkül elismeréssel nyilatkoztak a trónbeszédéről, Jókai a többi közt azt mondja róla a „Hon”-ban. „Soha trónbeszéd színtébb hangon nem szólt a törvényhozókhoz. Mellözve van benne minden, a mi nagy várakozásokat kelt; csak az van benne előadva, a mi komoly feladat, a mi kötelesség.” S ez igaz is. — De ki tehet róla, ha a jobboldali ellenzéki lapok magas megelégedését még sem volt képes kiérdemelni, s ha érzékeny panaszokra fakadnak és hosszú jeremiadokat zengenek vezérezkik száura; szegények, igazán ösztintén sajnálhatjuk — e lapok ártatlan olvasó közönségét.

Az országgyűlés tehát már megalakult és szorgalmasan ülésezik. Korelőke Boér Antal fogarasi képviselő, 76 éves, — a legfiatalabb korjegyző a 24 éves Szilágyi Olivér épen szepunokája lehetne. — egyebiránt több is van ilyen fiatal képviselő, aki még nem is nős és már is — honatya. Na de ez annál szebb részökről.

Az országgyűlésről egyebiránt még csak annyit kívánok feljegyezni, hogy — abban remélhetőleg részt veendő Deák Ferencz is, aki bár lemondott a képviselőségről, de mint saját levelében írta, egészsége már javulásnak indult, s ujra megválasztatása esetén, ami iránt semmi kétség sincs, — ténylegesen részt vehet majd a gyűlésen; — a főrendiházban kezdenek külön válni az elemek, a jobboldali ellenzék és a szabadelvű párti zászló alatt csoportosulva. Megyék főispánja Tomcsányi József ez utóbbiak sorában, a felirati bizottság tagjai közé is megválasztott; kétségkívül egyik erős támaszát képezvén a főrendi szabadelvű pártnak.

Egyebiránt hogy „otthon” is közönségesen tudva legyen hát csak ide írom még, hogy az országgyűlési 411 képviselő közül 330 a szabadelvű párthoz, 19 a jobboldali ellenzékhez, 37 a függetlenségű, 25 a nemzetiségi párthoz tartozik; az új emberek száma 197. — Hát kedves atyámfiai, földieim — ilyen elemekből áll az új országgyűlés, melyet az a fránya „Neue Freie Presse” nem átkodott „Stuhlrichter Parlament”-nek elnevezni. Lelke legyen rajta!

Na hanem felhagjak már a politizálással, mert még rám talál kiáltani valaki, (mint bizonyos művelt uri ember a városi képviselői gyűlésen és máshol is szokott) — olyformán hogy: „hallgasson, nem ért kend ahhoz!” — hát beszéljünk másról.

Azt hiszem nem lesz érdektelen tudatnom, hogy a képzőművészeti társulat műcsarnokában ez időszerint több remek festmény közt (legszebbnek itélik a Vagner Sándor „Debreceeni csikósfuttatás” című vagy olajfestményét) városunk szülötte Gyulai (Kratóchevill) Lászlónak is van kiállítva egy figyelemre méltó „Pihenő vadász” című festménye is, melyet a műértők jeles tehetségéről tanuskodó műnek tartanak. Adja isten, hogy a fiatal művész városunk méltó büszkeségévé váljék.

Sokat irnak a lapok most a természetvizsgálók és orvosok előpataki gyűléséről is. Kíváncsi

vagyok: vajon Békésmegyéből részt vett-e ezen gyűlésen valaki? akkor legalább remélhetnők, hogy a „mi emberünk” tudósítaná erről a „Békés” olvasót, — az olvasó nőkről nem szólok, aligha szeretik az ilyen aesculap-hangon irt olvasmányokat. Hanem az már ugy hiszem inkább érdekelni fogja őket, hogy a kedves kis Blahánét, a „legszebb magyar népénekensőt” közelebből nőül jegyzé el egy hevesmegyei földbirtokos, s már az esküvő napja is ki van tűzve. — de a kedvelt énekesnő azért nem lép még le a „világ-jelentő deszkák”-ról, hol bizonyára sok darab sirna utána, mert hozzá hasonló személyesítője nem egy könnyen akadna.

A művészetekről szólva egyuttal megemlíthetem azt is, hogy a muzeum kertjében Kisfaludy emléke már egészen fel van állítva. Szép melliszobor, valódi díszül szolgál a kertnek. A muzeum rendezése is nagyban halad. A napokban ritka vendége volt muzeumunknak, s ez dr Schlieman, a trójai ásások által nem kis hírre kapott tudós. Ugyancsak nézegette a pannoniai üs-anyag-minták példányait. Különbben lesz még szerencsénk hozzá az „östörténelmi és embertani congressus” alkalmával.

Mult levelemben ugy gondolom az Erny György meggyilkolásáról is tettem említést. Bizony agylkosnak mai napig sem akadtak nyomára, pedig minduntalan befognak pusztá gyanúból valakit. Igy járt unoka öcsese Tiry Sándor is, akit ugyan ismét szabadlábra helyeztek; no meg a kit kasi-nóink fiatal tagjai névről igen jól ismernek, Giergl István kártyagyáros, ezt a szerencsétlent talán a malheuros kártyások átka fogta meg, hogy szenvedjen ő is, a miért annyit „ördögök bíliáját” eresztett világgá, a mik hejh, sok ember pénze, becsülete és életének nyakára hágtak már. Különbösen itt a fővárosban ijeszto mérvben szaporodik az öngyilkosok száma. Egy életunt napszamos vasárnap délután a Margit-hídról ugrott a Dunába, mely még kész sincsen, s már is ily szomorú felavatást ért.

Az öngyilkosoknál csak azon küldöttségek száma nagyobb, melyeket Szolnok és a többi meg-törvényseztelenített város küldöz Budapestre, akik aztán járnak Pontiusról Pilátushoz, de a kormány is azt mondja épen a mit Pilátus: „a mit irtam megirtam!” — s így a szegény városok még ezen felül fizethetik is a sok „jöttünk-mentünk,” „ettünk-ittunk” költségeket.

Ki is jut némelyik városnak a keserűjéből épen ugy mint akármelyik „pechvogel”-nek. Ez ember megszanja önkénytelenül. Igy augusztus 30-án délután nagy ijedve jelenté a hírverő, hogy Kalcosa városa tüzben áll. Le is égett 122 ház, melyből csak 1/3 része volt biztosítva; s ehhez az ismerő szerencsétlenséghez még az adóexecutio is nyakán volt a szegény népek; a — végrehajtott képzelem sajnálták, hogy a szegény emberek párnája is bennégett, mert így nem maradt — amit elvihes-senek.

Az idő különben hüvös, borongós, őszi; — néha egy-egy napra kisüt a nap, s száll az „ökör-nyál,” sok embernek épen a nyakára tekerődzik, s van eset rá, hogy az elmenő csak ugy magában morogja: kár hogy nem kötél!

Vajon ilyen idő jár otthon is?

Aiföldi.

Békés augusztus 30.

Azt hiszem alig van széles alföldünkön város, mely oly elszomorító képet nyújtssa az elszegényedés és vagyoni bukásnak mint városunk. — Naponként meglepőbb eseteknek vagyunk szemtanúi. Az eddig jó hírnek s széles kiterjedésű hitelnélk örvendő jó birtokos lakostársaink közül egyik a másik után bukik el a már több évek hosszú során ránk nehezdedt terméketlen szük esztendők mostohasága miatt, melyeket a jelen esztendő az előre táplált jöreményeink meghitúsításával csak fokozott; ugy annyira, hogy mind azok, kiknek az ideai terméshez kötött reményeiken kívül más expediens fenn nem maradt tartozásuk kiegyenlítésére: teljesen a bukás örvényébe sodortattak, s a mai napon teljesen tönkre jutva a napszamoskodás nehéz munka keresetere vannak szorítva. Minden nap árvereztetnek kivétel nélkül fekvőségek s vevők hiányában igen csekély árban adatnak el az öröklött vagy igen drágán szerzett birtokok. — Ezen suljos helyzetét városunk lakóinak nehezeti azon rohamosan beállott több nemü adó executio, mely miatt a külömben is igen keveset kereshető munkás osztály még a tél beállta előtt kenyér s eleség nélkül marad, s e miatt igen sokan a legnagyobb aggodással néznek a tél elébe. Képzhetők, hogy mily nehéz leendő azokra nézve válni az új kikelethez kötendő jó reményegek teljesítését.

A folyó hó 27-én rendezett polgári ifjúsági bál — előre látható — csekély részvét mellett folyt le. A nő világ 4 tag által volt képviselve, e miatt tánczkodvelő ifjúságunknak csekély osztály-

szavak élénk és erős áramában tör utat tudalmunkhoz. Ez állapotban a test mozdulatlan; az elmélyedt mereven bámul maga elé, egyetlen tagját sem mozditja s a test állapota nagyon hasonlít a katalépticusok merevségéhez. Ha elmélyedésünkben felrúzatunk, úgy érezzük magunkat, mintha valami mély alvásból ébrednénk fel, idő kívánatuk, míg magunkhoz térünk s ugy érezzük, mintha testünkön villany szikra cikázott volna át, a mi odamutat, hogy a központból a test különböző részeibe elágazó idegek ugynevezett idegfolyamának bizonyos akadályt kellett legyözni. Az elmélyedés különösen oly egyéneknél fordul elő, kiknél a gondolkodó képesség s a képzelő tehetőség erős: tudósoknál, bölcselőkknél, s matematikusoknál. — Tartama ez állapotnak nagyon különböző, sokszor csak pillanatokig, de tarthat órákig is.

És most itéljen olvasóm! Mindön Archimedes a fordóból kiugrott, kitalálva, hogy a vízbe merített test miért lesz könnyebb s futva kiabálta a híres heurékát; midőn Thales a verembe esett, elmerülve egy csillag vizsgálásába: ezt megelőző állapotuk szórakozottság volt-e, vagy annak épen ellenkezője? Lehető lett volna-e az ingalengés törvényeinek megállapítása, ha Galilei a pisai temp-

lom boltzatáról lecsüngő csillár mozgását elmélyedve nem észleli, vagy a híres Newton, kiről tudva van, hogy sokszor óra hosszakig elmélyedve ült, feltalálta volna-e a binóm törvényt, vagy az egyetemes nehézkedés törvényeit, ha oly értelemben lett volna szórakozott, mint azt fentebb kifejtettük. És ki tudja minő böles dologgal foglalkozott az én két emberem is, az egyik, ki fiait nevelőjétől azt kérdezé: *kik azok a szép gyermekek*; a másik ki haza menve saját honlété után tudakozódott.

És ha nem tudsz egy eszmével, gondolattal, vagy problémával foglalkozva elmélyedni, ha tehát szórakozott vagy a szó valódi értelmében: sajnálalak, mert jele, hogy nem rendelkezeg gondolkodó fível. — De ha megtörténik rajtad, hogy esetleg a közügyre termékeny gondolatokba merülve, este is jóreggelleg üdvözölöd a veled találkozó: üdvözöllek, mert jele, hogy fejed nem pusztán kalapod kleiderstokja.

Én pedig szórakozásul, ha az efélék nem untatnak mások is beszélék ehhez hasonlókat.

ezzen
etnök,
Bé-
zások,
olvas-
ob ér-
hánét,
ebbről
os, s
de a
világ-
darab
e nem

rész jutott a jól mulathatásból. Mind a mellett a legjobb kedély hangulat között éjjel után 2 óráig tartott mulatság.

Hír szerint a szünidők alatt itthon időző felserdült tanuló ifjúság műkedvelői előadást tervez valamely városi jótékony cél megvalósíthatására. Azonban a mily csendesen s elvonultan időznek ifjaink itthon, alig hisszük, hogy ebbeli tervüket megvalósítsák.

Szarvas augusztus 31.

A jó hírnevű kis *Keleti testvérek* dal- és színtársulata nálunk is fellépett. Valóban igazolta a jeles kis társulat azon kellemes hírt melyet fölébb több ízben olvastunk. A pártolást — melyben első felléptük alkalmával részestültek — megérdemelték! A közönség teljes meglepéssel hagyta el a színtermet, melynek következtében — úgy halljuk — hogy a következő előadásokra a „bérlet” igen szépen halad. Bizonyára jobban megérdemlik mint némely itt megfordult színtársulatok, kik gyakran lelketlen hanyag előadással jutalmazták a jószívű közönség pártolását; míg kis vendégek művészeink előadását teljes szorgalom, valódi tehetség s lelkesedés jellemzi! valóban jól esik őket látnunk és hallanunk kivált a dalművészet terén, hol valóban meglepő bravóval fenylenek. *Keleti László* karmester ur sokat mutatott fel kedves gyermekeiben, kikből nemzeti thaliánknak kiváló jeles egyéneket teljes joggal jósolhatunk.

Több műpártoló nevében:

Papp Endre.

TANÜGY.

A békési h. h. realgymnasium 187¹/₂-iki értesítője következő tartalommal jelen meg: I. Adatok a tanoda történelméhez a lefolyt 187¹/₂-ik isk. évben. II. Az előadott tantárgyak vázlata. III. Tanárok és tantárgyaik. IV. Iskolai választmány. V. A tanulók létszáma. VI. A növendékek névsora. VII. Táptintézet, jótétemények, jutalmak. VIII. Jelentés. — Az értesítő szerint a tanárkar állott 3 rendes, 2 ideiglenes és 3 segédtanárból. A tanulók száma év elején 127, év végén 114; és pedig protestans 64, r. kath. 22, g. kel. 8, m. ós. v. 20; I. oszt. 32, II. oszt. 25, III. oszt. 14, IV. oszt. 14, V. oszt. 17, VI. oszt. 12; kitiün: 31. jeles: 21, elégedő: 47, nemelegedő: 15. — Békési 70, vidéki 44. A táptintézetben 4 növendék ingyen, 2 féldíjért nyert élelmezést. Tanulj fizetésé alól 7 növendék mentetett föl. A növendékek közül többen részestültek a közvizsgán részint könyv-, részint pénzjutalmakban. Ily jutalmakra a h. h. egyházon kívül a „központi casinó” is felszokott ajánlani évenként bizonyos összeget. Mint rendkívüli tantárgy a gyorsírászat is tanított, ellenben a tornászat szünetelt! Az első félévi közvizsgák Febr. hó 23- és 24-ik napján, az évszáró közvizsgák pedig Jul. 23- és 24-ik napján tartottak meg.

A jelentés szerint: az 187¹/₂-ik isk. év okt. 1-én fog kezdődni: a beírások, felvételi, pót és javító vizsgálatok okt. 1—5-ig tartanak.

A b-gyulai polgári fitanoda 187¹/₂-iki értesítőjének tartalma következő: I. Adatok a tanév történelméhez. II. Iskolaszék. III. Tanterület. IV. Az előadott tantárgyak vázlata. V. A növendékre vonatkozó adatok. VI. Érdem- és osztályjegyzék. VII. Tanterem és butorzata. VIII. Taneszközök. IX. Jelentés.

Az értesítő szerint: A tanév november 3-án nyitott meg s július 22-én zárattott be. A tanterv oly módon állapított meg az okt. 16-iki isk. szék ülés által, hogy — a mennyiben ezt a népköztársasági törvény megengedi — azok is sikeresen folytathassák tanulmányaikat ezen intézetben, kik tudományos pályára törekednek. A tanított tantárgyak a rájuk fordított heti óra számmal együtt következők: Vallás tan 2 óra. Magyar nyelv 3 óra. Német ny. 2 óra. Latin nyelv 6 óra. Mennyiség-tan 5 óra. Földrajz 2 óra. Terményrajz 2 óra. Rajz 4 óra. Szépirás 2 óra. Éneklés 2 óra. Testgyakorlat 2 óra. — A tanterület: 1 rendes, 3 segéd, és 4 hitoktatóból állott. — A növendékek létszáma 36 volt, kik közül: róm. hath. 15, gör. kel. 1, prot. 11, Mózes v. 9. — Kilencéves 2, tíz 5, tizenegy 9, tizenkettő 15, tizenhárom 2, tizennégy 4. — Gyulai 34, vidéki 2. — Indokolatlan mulasztás egy sem fordult elő, indokolt óramulasztások száma összesen 1951, mely a tanidő 5³/₃ százalékát teszi.

Az első félévi közvizsga márcz. 22. az évszáró közvizsga pedig július 22-én megejtve. Mindkét alkalommal részint könyv-, részint pénzbeli jutalmak osztottak ki a növendékek jelesbejei között. — A tanteremny következő: Kitiün 6. Jeles 4. Kielegítő 21. Elégtelen 5. — A növendékek előmeneteléről az illető szülők évnegyedenként tudossítottattak.

Az intézet birtokában levő taneszközök: 1. Mennyiség-tani, rajz és szépirási eszköz 89 darab.

2. Terményrajzi tárgy 264 darab. 3. Term. taneszköz 2 darab. 4. Földrajzi eszköz 11 darab. 5. Könyvtár 45 mű.

A jelentés szerint: A jövő tanév — melyben a polgári fitanoda 2-ik osztálya meg fog nyitni — oct. 1-én kezdődik, és pedig 1—5-ig a beírások történetek, — továbbá a javító, — esetleg magán és felvételi vizsgák tartatnak. Hatodikán az iskolai törvények felolvasása és megmagyarázása után a rendes tanítások megkezdődnek. Az első osztályba azon növendékek vétetnek föl, kik az elemi isk. 4-ik osztályáról kielegítő bizonyítványt mutathatnak föl, vagy pedig felvételi vizsgát tesznek. — A növendékek 1 ftr beírású és 5 ftr évi tandíjt fizetnek. A szegénységüket igazoló növendékek tandíjmentesek.

Árlejtési hirdetmény.

A b-gyulai kir. törvényszék és az annak területén szervezett 6 kir. járásbírórság részére a jövő 1876. évre szükségelt iródi anyagszerek u. m. különféle fogalmi, velin, csomagoló papírok, stearin gyertya, petroleum, tollak és tollnyelvek, különféle írónok spárga és szponyol viasz, pecsételő ostya, valamint különféle színű tenták stb. stb. beszerzése tekintetéből ezenel árlejtést hirdetek és az árlejtés eszközésének helyiségéül a kir. törvényszék nagy tanácstermét, határidejéül pedig a folyó évi szeptember hó 10. napjának délutáni 3 óráját tűzöm ki, felhíván a vállalkozókat, hogy a mondott helyen és időben kötelező ajánlataik megtevéle végett minél számosabban megjelenjenek szíveskedjenek; végül megjegyzem, hogy a szállítandó anyagszerek mintái — melyektől eltérő minőségű anyagszerekre ajánlatot el nem fogadtatnak — a kir. törvényszék iródi igazgatójánál Gyulai Imre urnál, a vállalkozások további feltételekkel együtt a szokott hivatalos órákban megtekinthetők.

B-Gyula 1875. augusztus 28.

Herberth Antal

h. elnök.

Pályázati hirdetmény.

A b-gyulai kir. törvényszéknél valamint az ennek területén szervezett b-esabai kbírórságnál évi 300 ftr segély díjjal egybekapcsolt egy-egy joggyakorlati állomás üresedésbejövén ennek betöltése tekintetéből pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat kik a fentirt állomások egyikét vagy másikat elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen beígyeztetik okmányokkal és életkorukat is igazoló anyakönyvi kivonattal felszerelt pályázati kérvényüket eme hirdetménynek a „Budapesti Közlönybe” lett utolsó beígyeztetésétől számított 10 nap alatt hozzám küldjék be.

Kelt B-Gyulán 1875. augusztus 28.

Herberth Antal

h. elnök.

Hirdetmény!

Miután legutóbbi időkben az ország több vidékén, a szomszéd megyék és innen átszarmazólag Békésmegye területén is feltűnő számu rablók vakmerő garázdálkodásait annyira úzik, miszerint az általános közbiztonság állapota alapján tetemesen megrendítették; Békésmegye közönsége fölterjesztése következtében a n. m. k. belügyminiszterium által folyó évi márczius hó 6-án 11419. sz. a. félévi időtartamra engedélyezett rögtön bíráskodási eljárásnak egy évi időtartamra leendő meghosszabbítása n. m. kir. belügyminiszter urnak f. évi augusztus hó 26-án 42731 sz.: a. kelt intézkéréssel engedélyezett a rablók, rablógyilkosok, gyújtogatók, s mindköz büntetésre kiterjesztett Rögtönítelő bíráskodásra (statarium) szükségelt felhatalmazás Békésmegye területére nézve a korábbi engedély leteltétől u. m. f. évi szeptember 9-től számított további egy évi időtartamra megadott.

E szerint a rögtönítelő bíráskodás (Statarium) alá a következő gonosztevők tartoznak, és pedig: 1-ször. Rablók, azaz: kik mást valamely ingó vagyonától vagy személye elleni tetleges erőszakkal, vagy erőszakkal való fenyegetések által jogtalanul megfosztanak, habár a tetleges erőszak, vagy azzal fenyegetés nem közvetlen a kirabolt egyén, hanem más jelenlevők ellen volt is intézve.

2-ször. Rablógyilkosok, kik a rablásnál valakit életétől is megfosztanak.

3-ször. Gyújtogatók, kik kártételre irányított szándékkal rosz akarattal oly tettet követnek el, melyből idegen tulajdonon tűz támadt.

4-ször. És mind ezek büntetészei

Mindezen gonosztevők, bármily polgári állásu s foglalkozásu egyének legyenek is, beleértve az azon bűnököt elkövető szolgálatban álló, vagy szabadságos és szökött katonák is; ha az elősorolt gonosz tettekben bűnösök fognak találni kötélt általi halállal lakolnak, és az ellen

sem felebezés, sem pedig kegyelemérti folyamodványnyal nem élhetnek.

Nehogy tehát valaki a rögtönbíráskodás behozatalának nem tudását, vagy a fennebbi szabályok nem ismerését ménteségül felhasználhassa, a rögtönbíráskodási hatalomnak Békésmegye területén egy évi időtartamra lett behozatala ezenel köztudomásra hozatik.

Gyulán, 1875. évi szeptember hó 1-ső én

kiadta:

Justh Gyula s. k.

a fenti törvényhatóság aljegyzője.

Ujdonságok.

Magas vendége leend szept. 19-ik napján városunknak. József főherceg megszemléli a honvéd csapat gyakorlatokat, s egy napig itt fog időzni. Midőn pár éve szerencsénk volt a főherceghez az ifjúság fényes bált rendezett tiszteletére, most a nögyelet fog védenzei javára egy táncvizsgalmat rendezni.

Mult lapunk egyik ujdonságában a rendőrség magatartásáról irt közleményünket, illetékes helyről vett felvilágosítás alapján, készek vagyunk szívesen oda módosítani, miszerint az átutazó, s egy vendéglobben megszállott két nőnek gyanús erkölcsi viselése kényszeríté vizsgálat és igazolás kérvésére a kapitányságot. A figyelem mindenesetre elismerésre méltó, a szándék kifogástalan, csak a kivétel és a hivatalos beavatkozás legyen jövőben tapintatos.

Szeptember 1-től fogva az utcák lámpavilágítása kezdetét vevé; még eddig semmi panaszunk ellene, csak kérjük a rendőrséget, hogy kiserje figyelemmel a lámpák tisztán tartását és idején való felgyújtását.

Valaki figyelmzetett rá bennünket, hogy a honvédség részére azon ménszársekből veszik a lust, a hol fontját 20 kron mérik, holott van ménszársekek a hol a husnak fontja 16—18 kr. Ha ez így van — akkor nem jól van.*

A ténzenek — a meddig az idő engedi — továbbra is hétéfn és pénteken este fognak tartatni; — a kivilágítás meglehet egy kissé hiányosabb leend ezután, mivel az eddig alkalmazott lámpák most már az utcákon vannak felrakva.

A mult heten tartattak meg Budgyásné és Plank Alajosné asszonyságok magán leányneveldejében az évi vizsgálatok. Bizvást együvé foglathatjuk mindkettőt, mert egyenként is csak azt mondhatjuk róla, hogy a magán leánynevelő intézetnek valódi mintaképeül szolgálhatnak, ugy a tanulmányok alapos kezelése, valamint a bemutatott rajzok és kitiünő kézimunkákat tekintve. Ha mindkettőnek hosszú virágzó fennállást kívánunk: az a nevelés előmozdítása érdekében elmulasztatlan kötelességünk.

Gyulán Pelikán Károly fényképez már csak pár hétig fog időzni. — Ajánljuk őt azok figyelmébe, kik gyönyörködnek a sikerült fényképekben.

A Keller Imre és gr. Pongrácz Ákos urak között felmerült ügy — mint hiteles forrásból értesülünk — lovagias módon kiegyenlítettett.

Gyulán közelebb B. ifju kereskedő egy önfelédlt pillanatban a bánat és gyász legnagyobb mértékét idézte volna elő a jó anya és gyöngéd testvérekénél, ha a gondviselés más utat nem jelt volna a gyilkos órnak. Szívöböl óhajtuk, hogy a dolog ügyén kiemelélen mindenki örülhesen, ki az illető ifju ezutáni életfolytatását figyelemmel kísérendi.

A b-gyulai polgári fitanodához újban szervezett tanszékre Pivár János a somorjai polgári iskola rendes tanára választott meg.

Békés-Szent-Andráson Tóth Lajos hivatalról önként lemondott kántor-tanító, Lajos napján ugy Sz-Andrásról mint Szarvasról összehívott számu barátai jelenlétében háromszoros ünnepélyt tartott. Az ünnepély háromszoros volt a mennyiben, leánya menyegzője, névnapja, házszentelés s ezzel kapcsolatban nyugalomba lépésének örömméppelye volt. A szívélyes pohár köszöntések mondanom sem kell, hogy nem hiányoztak. A kedélyes összejövetel táncmulatsággal végződött, a népkör erre igen alkalmas nyári mulató helyiségében. Áldást s zavartalan boldogságot az új frigyre, s a szívélyes házi gazdára hosszú boldog életet óhajtv szét oszlottunk a hajnali szürkületre.

Békés-Szent-Andráson az ez előtt dúszüretet igéro szölleinket részint a nagy hőség részint a nagyszámu szöcske-tücsök annyira megsemmisítette, hogy a középszerű termésre nincs jelenleg már kilátásunk, pedig ha a természet másnemű áldása mostohánul jutalmazta meg fáradságunkat, legalább szöllelőtt ne vonta volna meg töllünk áldását! ugy a téli unalmas napokban lett volna mivel felvidítani lehangolt kedélyünket.

Békés-Szent-Andráson Garzó Gyula gyomai lelkész és Pásztor József rövid látogatást téve, megtekintették népkörünk helyiségét, s egyszerűsmin

*) 16 kros husnak nagyon hig a leve. Szedő

látogatást tettek az öreg Butyok Matyi bácsinál a szent-andrási vén harangozóknál, ki szokott szívélyes színtársulatok vendégszeretettel fogadta látogatókat. Nem de nem szép jele-e ez a békés egyetértésnek? midőn egy ref. lelkész látogatást tesz egy vén harangozóknál kinek irodalmi munkássága harangozó léttére ismeretes a „Békés” olvasói előtt.

Jegyzéke a b-gyulai kir. törvényszéknél 1875 szeptember 6 s következő napjain előadandó bűnyügeknek. Előadó Nögáll. Szeptember 6. 932. Felner Manó család. 922. Kohnt Mihály súlyos testi sértés. 923. Kádár Mari tolvasság. Szeptember 7. 1976. R. Kovács Mihály és 4 társa tolvasság s nyilvános erőszakosság. 1094. Kiss János váltó hamisítás. 1098. ifj. Borta Pál bírói zártörés. Szeptember 9. 979. Varga Sándor életbiztonság elleni kihágás. 1044. Botyánszky Mihály könnyű és súlyos testi sértés 1099. Varga Imre súlyos testi sértés. 1100. Kondicz Pál súlyos testi sértés.

Szinészet.

Szombaton „A kártyavetőnő,” francia dráma, Stupáné jutalmára. Nem tartjuk oly válsztásnak: mely jobbal is nem lett volna pótlható, hatásra még mindig számíthatnak az ily irányu darabok, de már a mai nézleteknek meg nem felelnek, ma már nem elégitenek ki; különben az előadás Jakabné hírtelen roszllette miatt abbanhagyott. — Közönség szép számmal.

Vasárnap a „Falu rossza” másodszor egy hó alatt, s most is zsufoltház előtt; s az előadás meg érdemelte e nagy közönséget; — Balla jókedvében volt s e hangulat meglétszött minden jeleneten, Göndör Sándor-á ban most több szép vonást tüntett fel, s rokonszenvünket még melegebben kelté fel, mint először; Feledi Borist Csatárné játsza, megvalljuk e kedves operette énekesnőt féltettük e sok tanulmányt, s gyakorlottságot igénylő szereptől de kellemesen csalódánk. Csatárné önmagában birja a szendeség azon színeit, melyek ez alak festéséhez okvetlen megkivánatnak búcsú jelenete Sándorral — a megindulásig szép volt. — Mikei baktere is jobb volt az előnél. —

Hétjón Csatárné jutalmára „A szép Helena.” A kedves kis művésznőt virágos, erős tapavihar s éljenek fogadták. Nagyon szép Helena volt, szépen is énekelte, ez operettet azonban gyakorlott régi művésznőktől láttuk már, s így a nyert tapsokat tekintse ő azon biztatásnak, mi elismerő közönségünk a határozott tehetségű szép hivatásu kezdőktől nem von meg. Párist Balla énekelte, Orestest Liptai Laura; — bármily eleven alak azonban Orestes anyi pajzanságot, mely már a közönség iránt való tiszteletlenséghez is nagyon közel állt, mégis kár volt magának megengednie.

Kedden „Egy millió egy szalmakalapért,” vagy egy szerencsétlen menyegzői ünnepély,” vigjáték. E helyett is választhatnak volna külön darabot, egy estét ugyan betölt, a közönséget szórakoztatja is; de müigényeinket épen nem elégitik ki az ily üres tartalom, s összeférelt jelenetek, melyeken még az előadás zavaros iránytalan menete is segített. Kömivesné Leyerthan bárónő álpothosza, s ügyesen használt zsidó dialektusa tapsokat aratott. — Az előadás a városi szegények javára 27 ftröt jövedelmezett, a rosz idő visszattartván közönségünknek.

Szerdán „A betyár kendője” Abonyi népszínműve, bucsú előadás, Liptai Laura jutalmára. A jutalmazott ez estén is a régi volt. Csinos színpadi alak, szép arc, jó hang oly természeti adományok, melyek gondos tanulmánynyal párosulva őt a színművészet színvonálára képesek emelni, hanem e természeti adományok ő nála heverő töke, sem játékán, sem énekén nem látszik meg a gond, s a tanulmány. Bandit Balla játsza. Igen szép számu közönség jött a derék társulattól búcsut venni.

Egy rövid hó alatt 27 előadást láttunk, ezek közt 10 operettet, 8 népszínművet, 5 vigjátékot, 2 drámát 2 színművet. Az előadott 27 darab közül a gyulai színpadon 14 új volt, s ha talán másért nem, csupán az előzékenységet is megérdemelte e társulat azon pártolást, melyben részestültek. Hogy az előadott műfajok közül, az operettek száma a legmagasabb, azt szintén a közönség iránt való figyelemnek kell tulajdonítanunk; bár mint látszott közönségünk a drámai előadások látogatásától sem idegenedett s mi részünkről jobban szeretjük volna végeredményként az operettek számát a drámáival felcserélve látni. Többször elmondottuk, hogy az operettek előadása sokkal költésesebb, sem hogy azt ily társulat ereje megengedné, s mi nem is tekintettük azt kísérletnél egyebnek. Annál több elismeréssel voltunk s vagyunk a drámai előadások sikere iránt. — Tóth, Balla, Mikei, Kömivesné, Stupáné oly drámai erők minőkkel vidéken alig rendelkezik színtársulat, egy színvonalon áll velők az operetteben Csatárné, Csatár, Mikei és megközelítőleg Liptai Laura, kinek a népszínművekre több hivatása van, de ott is csak tanulással fog haladni. Demidor, Traversz mint kezdők, Takács Henriette, Mátysai, Halász

mint segéd szereplők jól megállják helyeiket. A társulatot meleg rokonszenv kísérte, s ők is jó emlékekkel távoztak körünkől, s kölcsönösen reméljük, hogy jövőre találkozni fogunk.

Meghívás.

A békés-gyulai nőegylet saját pénztára javára folyó évi szeptember 19-én Gyulán a város-báza nagytermében jótékony célú bált rendezvén, erre úgy az egylet tagjait — mint a nagyérdemű közönséget résztvenni — tisztelettel meghívja. — Kezdeté 8 órakor. Belépti díj személyenként 1 frt.

Ujfalussy Dezső, egyleti jegyző.
özv. gr. Wenckheim Józsefné, egyleti elnök.
Dobay Jánosné, választmányi tag.

Gazdászat ipar és kereskedelem.

Országos vásári tudósítás.

Gyulán szeptember 4-én. — Kisasszony-napi vásárunk szokás szerint a sertés vásárral vette kezdetét; — a hajtott sertések száma legfeljebb 6000-re tehető, oly csekély szám, minő még eddig nem volt gyulai vásáron, és ezért keletük is gyors és nagy áru volt; félévesnek párja 30—35 frt, 1½ éves 50—70 frt, 3 évesek 70—95 frt.

Szarvasmarha a környéken uralgó szájfájó betegség végett szinte kevesebb volt mint máskor; nagyobb eladások történtek Kőbölkütra és Gödöllőre; a tehén ára 60, 70, 80 frt darabja; 2 éves tinó párja 120, 140 frt; jármos ökor párja 220, 280 frt, hizlalásra alkalmas ökor párja 230, 250 frt; *birka* a minőség szerint 7—12 frt párja, s felhajtattott mintegy 10,000 darab csekély kelen-dősséggel.

Lovakból eddig mintegy 2000 darab áll vásáron, de hihetőleg szaporodni fognak.

Faneműk és bogárnák csekélyebb mennyiségben.

Gabbaneműk nagy számmal, de nyomott áruk.

Hordókra a legjobb vásár mutatkozik reményében a jó szüretnek, melyre eddig eléggé kecsgető kilátások vannak. A kádárok száma nagy. A belvásár csak e hó 5-én veendő kezdett, arról jövő számunk hozand tudósítást.

— **A szarvasi takarékpénztár** üzlet-forgalmának kimutatása 1875. jan. 1-től jun. 30-ig

a.) Bevétel.	
Pénztár maradvány 1874. dec. 31-én	5052. 8
Betételekből	62742.39
Könyvecske díjakból	41.15
Letéti díjakból	8. 7
Váltók visszafizetéséből	170980 —

Jelzálogos kölcsönök	32070.50
Előlegek	635.—
Váltók kamataiból	4315.56
Jelzálog kölcsönök kamataiból	4088.28
Előlegek kamataiból	199.86
Részvény átírási díjakból	8.—
Késedelmi kamatokból	533.40
Tartalék alapnak	1185.54
Pesti h. l. tpénztárból	70000.—
Ugyanattól megtartott kamatba	25.32
Schleizinger és társától	16000.—
Összesen	367885.15

b., Kiadás.

Betételek visszafizetésére	108589.15
Betételek folyó kamataira	527.45
Leszámitolt váltókra	168530.—
Tiszti és szolgál fizetésekre	1400.—
Lakbérre	125.—
Irodai szükségletekre	46.96
Adó és bélyegre	800. 5
Különfélékre	138.44
Napibiztos díjakra	144.—
Tisztelet díjakra	439.70
Tartalék alapnak	1185.54
Jótékony célokra	112.—
Pesti h. l. tpénztárnak	70000.—
Ugyanannak kamatba	1439.80
Schleizinger és társának	8000.—
Ugyanannak kamatba	574.22

Osztalékra	3806.10
Pénztármaradvány 1875. jun. 30-án	2026.72
Összesen	367885.15

Szarvas 1875. július 1-én

Ponyiczky János,
pénztárnok.

Novák György,
könyvvezető.

Salacz Ferencz,
igazgató.

Szerkesztői üzenetek.

— **Gyula.** Az „Idához“ című zöngemény szerzőjének. A beküldött nyers termék olvasása közben Arany következő tanácsa jutott eszünkbe:

...zengi, de magadnak erőtelensül
Hol senki ne hallja, kemence megül,
S méltó dali bért
Tüzd árva fejére a fűzfa babért!

Ajánljuk becses figyelmébe.
— **Szőregyháza.** A J. urnak Megyénk területén kívül fekvő községekből keltezett leveleket csak akkor közölhetünk, ha azok tartalma közérdekű. Tárcazába szánt dolgozatokat szívesen veszünk.

— **Szeghalom.** Ch. M. urnak „Fekete lepellel.“ „Esküvő.“ „Kis Károly.“ „Egy kis leány.“ helylyelközzel költői felfogásról tanuskodnak, s tehetséget árulnak el, azonban lényeges fogyatkozásaik miatt nem közölhetők.

Felelős szerkesztő: **Elek Lajos.**

HIRDETÉSEK.

Dr. HANDLER MÓR

orvos-, sebésztudor, szülész és szemész

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

titkos betegségeket

1) az önfertőzésnek minden következményeit, ugymint magömléseket,
az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolysást, különösen a

tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt);

2) **hugycsófolyasokat** (még oly üdülteket is), a **nemzőrészek bujakóros tekélyeit és másodrendű bujakórt** minden alakjaiban és elesufitásaiban;

3) **hugycsószűküléseket**;

4) friss és idült nyákfolyasokat **nőknél**, az ugynevezett **fehérfolysást** és az onnan eredő:

MAGTALANSÁGOT;

5) **börkiütéseket**;

6) **a hugyhólyag betegségeit** és mindennemű **vizelesi nehézségeket.**

➔ Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, belváros, kigyó-utca 2-ik sz. alatt kigyó- és városház-utca sarkán. (Rottenbiller-féle házban) I. emelet, bemenet a lépcsőn.

➔ Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek. 4—24 (101)

Lakás bérbeadás!

(107) 3—3

A b.-csabai népbank 1006. sz. házában a főtéren több lakosztály bérbe adatik, a f. évi Szent-Mihály naptól egy, esetleg három évre.

1. Az emeleten az egész utca homlokzat öt lakszoba, konyha, kézi kamra és padlással.
2. Szinte az emeleten egy kisebb udvari lakás, két szoba, konyha, kézi kamra és padlással.
3. Földszint egy udvari lakás, két szoba, konyha, kézi kamra és padlással.

Mindezen lakások szabadkézből adatnak ki, és szükség esetén Szent-Mihály előtt is használatba vehetők.

Értekezni és szerződni **BARTÓKY ISTVÁN** vezérigazgatóval lehet.

B.-Csaba, 1875. augusztus 14.

A B-CSABAI NÉPBANK igazgatósága.

HIRDETÉS.

(113) 1—3

Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, miszerint

ékszerárú raktáramat

(Gyulán, a fúteczán levő Prág-féle házban) tetemesen megnagyobbítottam.

Áruim a legújabb izlésűek; ugymint: **függők, mell-ékek, gyűrűk, láncok, kesztesekék, hölgy-órák, gránátok és ezüst-ékek.**

Minden áruim 18 és 14 karatos aranyból, a m. k. próbával ellátva.

Nagyobb arany és ezüst ékszereket és tárgyakat rendelésre rögtön teljesítek; — valamint becserelek régi arany és ezüst tárgyakat is.

Áruim valódiságáért kezeskedem,

Eisler Lipót, ékszerárú.

Kiadó és eladó bolt.

Gyulán, a főtéren és a piac közep-pontján a Szálisz-féle házban egy **nagy bolt** díszes állványokkal és asztalokkal (pudlikkal) teljesen felszerelve, minden órában kiadó.

Az állványok és asztalok jutányos ár mellett bérlet nélkül is eladók.

Ugyanott egy dúsan és díszesen felszerelt **CZUKRÁSZDA** minden hozzá tartozó eszközökkel kedvező feltételek mellett örök áron eladó.

Értekezhetni alólírotnál.

(108) 3—3

Özv. Szálisz Sebestyenné.

Árlejtési hirdetemény.

A b.-gyulai kir. ügyészség által közhírré tétel, miszerint a felügyelete alatt álló gyulai központi börtönben elhelyezett s átlag véve naponként 120-ra menő rabok jövő 1876-ik évi jan. 1-től számított **egy, esetleg három évi** elemezésének biztosítására **1. évi szeptember 30-ik napján d. e. 10 órakor** B.-Gyulán a kir. ügyészi irodában árlejtés fog tartatni, melyre az illető vállalkozók ezennel meghívattak — tudtul adatván egyszersmind:

1-ör, hogy bánatpénz fejében kötelesek 500 frtot készpénzben, vagy tőzsde áron számítható állam-kötvényekben az árlejtés kezdete előtt letenni.

2-ör. Irásbeli zárt ajánlatok az árlejtésre kitűzött óráig a kir. ügyészség által elfogadtatnak, melyben köteles az illető vállalkozó az ajánlati árt számmal és betűvel határozottan kiírni, a bánatpénzt hozzá mellékelni, valamint az ajánlati árt az **egy és három évi** tartamra külön-külön kitenni.

3-ör. Az árlejtési feltételek a kir. ügyészi irodában hivatalos órák alatt mindenkor megtekinthetők.

Gyulán 1875. augusztus 21-én,

Janó Sándor,
kir. ügyész.

(112) 2—3

Földhasznobéri hirdetés.

A békési uradalomhoz tartozó fasmelléki, hosszúsági, tarhosi, ludaddellői és fehérháti szántó- és legelő-földből 2400 hold 100—400 holdas részletekben **a f. évi október 1-től számítandó 2 évre**, a bémgyeri 2180 holdból álló pusztá pedig 500—600 holdas részletekben **a f. évi október 1-től számítandó 4 évre**, folyó évi szeptember 6-án délelőtt 9 órakor a békési urasági háznál tartandó nyilvános árverésen hasznobérbe fog adatni.

Az árverési és bérleti feltételek addig is a békési tisztartásági irodában megtekinthetők.

Békés 1875. augusztus 20.

Wagner János,
urad. felügyelő.

(111) 1—2

Hirdetemény.

A gerlai uradalom részéről Gerla községében levő uradalmi szélmalom minden szerkezetével és hozzá való eszközökkel eladatik; — venni szándékozók alólírotnál jelentkezni meghivatnak.

Kelt Gerlán, augusztus 18. 1875.

(109) 2—3

Hárshegyi István,
urad. tisztartó.